

Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026-2028 suunnitteluohje Pohteelle

Sisällys

1 Taloussuunnittelun lähtökohdat Pohteella	3
1.1 Lainsäädäntö ja yleiset ohjeistukset	3
1.2 Taloussuunnittelun lähtökohdat	3
2 Rahoituksen muodostuminen vuodelle 2026.....	4
3 Henkilöstösuunnittelun lähtökohdat talousarvioon	7
4 Hyvinvointialueen investointien suunnittelu ja lainanottovaltuus	8
5 Hyvinvointialueen taloussuunnitelman laatiminen.....	10
5.1 Suunnittelukehykset ja talouden tasapainottaminen	10
5.2 Tuloslaskelman tulot, menot ja poistot.....	11
5.3 Sisäiset erät.....	13
5.4 Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja talousarviokirjan tekstit.....	14
5.5 Muutokset organisaatiossa	14
6 Palveluhinnasto organisaatioille.....	15
7 Talousarvion täytäntöönpano	15
8 Toiminnan ja talouden seuranta	15
9 Taloussuunnittelun prosessi ja aikataulu	16
10 Lisätietoja	16

1 Taloussuunnittelun lähtökohdat Pohteella

1.1 Lainsäädäntö ja yleiset ohjeistukset

Hyvinvointialueen talousarviota ja -suunnitelmaa ohjaa hyvinvointialuelain 115 §. Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että laki velvoittaa Pohteen kattamaan kertyneet alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointeja varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaista lainaa, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuudet.

Aluevaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet (hallintosääntö 69 ja 72 §).

Taloussuunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava valtioneuvoston hyväksymään investointisuunnitelmaan.

1.2 Taloussuunnittelun lähtökohdat

Talousarvion ja -suunnitelman keskeinen tavoite on toteuttaa hyvinvointialuestrategiassa, sote-järjestämissuunnitelmassa sekä pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksissä asetettuja strategisia tavoitteita. Talousarvion toiminnallisia ja laatutavoitteita sekä resurssien kohdentamista voidaan tarkentaa aluehallituksen tiedoksi merkitsemässä ja toimialuejohtajan päättämässä käyttösuunnitelmassa. Lisäksi talousarvion valmistelussa tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen kansalliset tavoitteet sekä ministeriöiden hyvinvointialueelle vuotuisissa neuvotteluissa asettamat tavoitteet.

Taloussuunnittelun tueksi Pohteella on laadittu päivittyvä toimintaympäristön kuvaus, joka löytyy Pohteen intranetistä talousarviovalmistelun sivustolta. Toimintaympäristön kuvauksesta löytyy tietoa muun muassa väestön palvelutarpeista, kansallisista tavoitteista ja lainsäädännön muutoksista.

2 Rahoituksen muodostuminen vuodelle 2026

Hyvinvointialueen rahoitus perustuu pääosin laskennalliseen valtion rahoitukseen, sekä osin asiakas- ja käyttömaksuihin sekä esimerkiksi hankerahoitukseen. Laskennallinen rahoitus tarkoittaa, että valtion rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille pääosin (noin 80 %) väestön palvelutarpeiden pohjalta. Rahoituksesta noin 98 prosenttia kohdentuu sosiaali- ja terveystalouden tehtäviin ja noin 2 prosenttia pelastustoimen tehtäviin. Laskennalliseen rahoitusmalliin siirrytään hyvinvointialueilla vaiheittain eli puhutaan niin sanotusta siirtymätasauksesta.

Palvelutarpeen lisäksi valtion rahoitus perustuu hyvinvointialueen asukasmäärään, asukastiheyteen, vieraskielisyyteen, kaksikielisyyteen, saaristoisuuteen, saamenkielisyyteen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, yliopistosairaalatekijään sekä pelastustoimen riskitekijöihin.

Kansallinen vuoden 2026 rahoitus	
Rahoituserä	euroa
Laskennallinen sote-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2025	25 741 074 465
Laskennallinen pela-rahoitus (sis. jälkikäteistarkistus) vuonna 2025	580 541 664
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2025	26 321 616 129
Palvelutarve, sote	251 232 887
HVA-indeksi, sote	842 150 758
HVA-indeksi, pela	18 809 550
Sote-tehtävämuutokset, yhteensä	-77 837 000
Pela-tehtävämuutokset, yhteensä	0
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, sote	-189 027 291
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, pela	-9 545 818
Jälkikäteistarkistuksen vuosittainen lisäys/vähennys, yhteensä	-198 573 110
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2026	26 567 593 819
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2026	589 805 395
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2026	27 157 399 215
Siirtymätasaukset vuonna 2026	-28 996 496
Rahoitus yhteensä vuonna 2026	27 128 402 719

Taulukko 1: Kansallisen rahoituksen muodostuminen vuodelle 2026 (tarkentuu vuoden 2025 aikana).

Vuosittain kansallista rahoitusta korotetaan arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason (hyvinvointialueindeksi) kasvulla. Tämänhetkinen kansallinen arvio on, että hintaindeksin korotus vuodelle 2026 on 3,24 prosenttia. Palvelutarve kasvattaa rahoitusta kansallisesti noin yhden prosentin.

Hyvinvointialueiden käynnistyessä palvelutarpeen arvioitua vuosittaista kasvua korotetaan 0,2 prosenttiyksiköllä vuosina 2023–2029. Määräaikaisella korotuksella vastataan osaltaan esimerkiksi uudistuksesta aiheutuviin muutuskustannuksiin. Vuodesta 2026 alkaen valtion rahoituksen tasoa määritettäessä palvelutarpeen muutoksesta huomioidaan etukäteen 80 prosenttia.

Rahoitusta määriteltäessä huomioidaan lisäksi mahdolliset hyvinvointialueisiin kohdentuvat tehtävämuutokset ja niiden taloudelliset vaikutukset. Huhtikuun 2025 tilanteessa laaditun arvion mukaan hyvinvointialueiden rahoitus supistuu vuodelle 2026 tehtävämuutosten vuoksi noin 78 miljoonaa euroa. Arvioitu vaikutus Pohteelle on noin 5-7 miljoonaa euroa rahoitusta vähentävä. Taulukossa 2 on kuvattu tehtävämuutoksia ja niiden vaikutusta kansalliseen rahoitukseen vuonna 2026.

Kevään 2025 julkisen talouden suunnitelman mukaiset toimenpiteet vuodelle 2026	euroa
Sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta säättäminen	-42 800 000
Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset	-25 000 000
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjaon säästöjen pieneneminen (HO 2023)	48 700 000
Sairaaloiden ja päivystysten kokonaisuudesta säättäminen	-4 300 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentäminen	-5 000 000
Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen teknologiaa hyödyntäen	-30 000 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)	-3 200 000
Silmäterveyden norminpurku (HO 2023)	-1 000 000
Keliakiakorvauksen laajentaminen, lääkärinlausuntojen lisääntyminen	1 000 000
Keliakiakorvaus, siirto rahoitettavaksi toimeentulotuesta	-1 000 000
Terapiatakuun voimaantulon siirto alkamaan 1.5.2025 (HO 2023)	12 832 000
Terapiatakuu täsmäytys	-1 850 000
Tulkkauspalveluihin liittyvä säästö (HO 2023)	-3 000 000
Vammaispalvelulain uudistus (Lisätoimet 2024)	-10 000 000
Vammaispalvelulain soveltamisalan muutos	16 400 000
Vammaispalvelulain muuttaminen PeV:n elämänvaihetta koskevien linjausten mukaiseksi (Lisätoimet 2025)	-20 000 000
Hoitotakuun toteutus	-2 200 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-33 800 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	35 900 000
Kotoutumislain muutoksesta johtuva rahoitusvastuun kasvu hva:ille, täsmäytys HE:n mukaiseksi	-319 000
Kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelmien hallinnollinen keventäminen (Lisätoimet 2025)	-1 600 000
RAI-arvioinnin keventäminen (Lisätoimet 2025)	-900 000
Demokratiarahan vähentäminen (Lisätoimet 2025)	-5 000 000
Teknologian hyödyntäminen kotihoidossa (Lisätoimet 2025)	-16 200 000
Omaishoidon ja perhehoidon palkkiotason nostaminen	16 000 000
Käyttämättä jääneen palvelun maksun korotus	-1 500 000
Yhteensä	-77 837 000

Taulukko 2: Tehtävämuutokset kansalliseen rahoitukseen vuodelle 2026.

Rahoituksen taso tarkistetaan vuosittain rahoituslain 10 §:n perusteella vastaamaan koko maan tasolla toteutuneita kustannuksia jälkikäteen kahden vuoden viiveellä. Vuonna 2025 rahoitukseen lisättiin ensimmäistä kertaa jälkikäteistarkistus (n. 1,4 mrd. euroa) vuoden 2023 valtion rahoituksen ja hyvinvointialueiden kustannusten välisen erotuksen perusteella. Tämä lisäys jää rahoituksen pohjaan vuodesta 2025 alkaen. Vuodesta 2026 eteenpäin jälkikäteistarkistus määritellään lisäyksenä tai vähennyksenä suhteessa rahoituksen pohjassa jo olevaan jälkikäteistarkistuksen määrään. Rahoituslain mukaisesti jälkikäteistarkistuksessa huomioidaan portaittain kasvava omavastuu vuodesta 2026 alkaen.

Vuoden 2024 rahoitusta oikaisevan ja vuonna 2026 toteutuvan jälkikäteistarkistuksen vaikutus on koko maan tasolla noin 1,3 miljardia. Tästä Pohteen osuus on noin 97 miljoonaa rahoitusta lisäävä. Lopullinen vuoden 2026 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistus tarkentuu vielä ennen lopullisia rahoituslaskelmia.

Valtiovarainministeriön viimeisimmän laskelman mukainen rahoitus Pohteelle on kuvattu alla olevassa taulukossa. Vuosien 2026 ja 2027 rahoitus on tällä hetkellä vielä arvio ja tulee tarkentumaan. Vuoden 2026 lopullinen rahoituksen taso Pohteella vahvistuu syksyllä 2025. Vaikka rahoituksen kasvu on vuodelle 2026 kohtuullisella tasolla, on tarpeen huomata, että vuosina 2025-2026 rahoituksen tulee riittää kattamaan aiempien vuosien merkittävää alijäämää, voimakkaasti kohoavat poisto- ja nettorahoituskulut sekä palkkoihin ja esimerkiksi ostopalveluihin tulevat vuotuiset korotukset. Samoin on huomioitava esimerkiksi ICT-muutosrahoituksen väheneminen.

Edellä kuvatuista taustatekijöistä johtuen vuoden 2026 rahoituksen riittävyys Pohteen toiminnan kuluihin ja aiempien alijäämien kattamiseen edellyttää tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden systemaattista toimeenpanoa myös vuonna 2026.

	2025	2026	2027
Rahoitus, 1000 €	1 980 511	2 054 528	2 140 642
Muutos, 1000 €		74 017	86 114
Muutos, %		3,7 %	4,2 %

Taulukko 3: Pohteen rahoitus vuosina 2025-2027. Vuosien 2026-2027 tiedot ovat arvioita.

3 Henkilöstösuunnittelun lähtökohdat talousarvioon

Hyvinvointialueen henkilöstösuunnittelun tavoitteena on, että yksiköissä työskentelee oikea määrä henkilöstöä toiminnan edellyttämässä tehtävissä. Henkilöstösuunnitelmassa määritellään strategian ja toiminnan vaatima määrällinen ja laadullinen henkilöstötarve. Henkilöstön määrällä tarkoitetaan henkilöstön lukumäärää ja laadulla henkilöstön osaamista, koulutusta, henkilöstö- tai ammattiryhmää ja työsuhteen muotoa. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan henkilöstömitoitus ja lainsäädännön edellyttämät muutokset, joilla on henkilöstövaikutuksia.

Henkilöstösuunnittelun lähtökohtana on hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategiset linjaukset, joissa otetaan kantaa siihen, mitä palveluita tuotetaan ja miten niitä tuotetaan. Tarkemmat henkilöstösuunnittelun periaatteet on kirjattu Pohteen tasa-arvo-, henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan.

Henkilöstösuunnittelun pohjana käytetään toukokuun 2025 tilanteen mukaista vastuuyksikkö- ja henkilötasoisista tietopohjaa. Henkilöstösuunnittelussa on huomioitava loppuvuodesta 2025 toteutuvat tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpanosta aiheutuvat henkilöstömäärän muutokset vastuuyksikkötasolla.

Vuoden 2026 henkilöstösuunnittelu tehdään FPM-taloussuunnittelujärjestelmään vastuuyksikkötasolla henkilöittäin ja kuukausittain. Henkilöstösuunnittelu tulee tehdä talousarvioraamin puitteissa, joka tarkentuu toimialueittain kesäkuun aikana.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tai muun uuden toiminnan edellyttämät uudet virat ja toimet suunnitellaan FPM:ään. Päätökset näiden virkojen perustamisesta ja toimien perustamisen linjauksista tekee aluehallitus. Talousarvio tulee olla hyväksytty, ennen kuin uudet virat ja toimet voidaan perustaa.

Pohteella käytössä oleva täyttölupamenettely on osa henkilöstöpolitiikkaa sekä rekrytointi- ja henkilöstösuunnittelua. Täyttölupien myöntämisen lähtökohtana ovat henkilöstösuunnitteluun perustuvat henkilöstön määrän muutostarpeet, henkilöstön uudelleen sijoittamisen tarpeet sekä tehtävien sijoitus- ja muutossuunnitelmat. Täyttölupamenettely koskee kaikkia ammattinimikkeitä.

4 Hyvinvointialueen investointien suunnittelu ja lainanottovaltuus

Pohteen investointien käynnistämiseen ja toteutukseen löytyy Ilona-intrasta erillinen ohjeistus.

Hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmista. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman tulee perustua sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä väestön palvelutarpeeseen. Osasuunnitelmassa on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen hyvinvointialueella. Suunnitelmassa on otettava huomioon yhteistyöalueen yhteistyösopimus.

Pelastustoimen osasuunnitelman tulee perustua pelastustoimen valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin sekä kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuusuhkiin ja muihin uhkisiin. Osasuunnitelmassa on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vuosittain vahvistama lainanottovaltuus (laki hyvinvointialueesta 15 §). Hyvinvointialue voi käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useana tilikautena, jos se toteuttaa investointia usean vuoden aikana investointisuunnitelman mukaisesti. Hyvinvointialue ei saa käyttää pitkäaikaista lainaa muuhun tarkoitukseen kuin investointien rahoittamiseen. Vuodelle 2025 hyvinvointialueelle on myönnetty lisälainanottovaltuus, jonka ehtona oli tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivittäminen. Hyvinvointialue raportoi ohjelman toteutumisesta puolivuositain valtiovarainministeriölle. Valtioneuvoston päätöksen mukaan Pohteella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2026 ilman erillistä neuvottelua.

Investoinnit suunnitellaan hyödykeryhmittäin neljäksi vuodeksi, joista ensimmäinen vuosi on sitova ja seuraavat vuodet ohjeellisia.

Hyödykeryhmiä ovat:

- Aineettomat hyödykkeet
- Maa-alueet
- Rakennukset
- Koneet ja kalusto
- Osakkeet ja osuudet

Investointi on hyödyke, jota voidaan hyödyntää palvelutoiminnassa tai joka tuottaa tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Hyvinvointialueella investointiraja on 10 000 euroa (ilman arvonalisäveroa). Alle 10 000 euron suuriset hankinnat kirjataan kirjanpidossa tilikauden toimintakuluksi. Investoinnin vaikutus palvelutuotantoon on pitkäaikainen (yli 3 vuotta). Investoinnin tarkoituksena on yleensä tuotannon käynnistäminen, ylläpitäminen tai kasvattaminen. Muita tavoitteita ovat esimerkiksi tuotannon tehostaminen, työnteon helpottaminen, ympäristökuormituksen vähentäminen tai viranomaisen säännöksen noudattaminen.

Investoinnin hankintamenoa ei kirjata kerralla kuluksi, vaan investoinnin hankintameno ja siihen oleellisesti liittyvät muut kustannukset kirjataan kirjanpidossa taseeseen ja poistetaan vaikutusaikanaan poistosuunnitelman mukaisesti tasasuuruisin erin kuukausittain. Poistot aloitetaan käyttöönotokuukautta seuraavan kuukauden alusta. Pohteella on aluehallituksen hyväksymä hyödykekohtainen poistosuunnitelma.

Talousarvion investointiosassa esitetään investointeja koskevien hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille. Investointiosan tulee perustua ministeriöiden hyväksymään investointisuunnitelmaan (laki hyvinvointialueesta 115 §). Investointisuunnitelma on kuitenkin talousarvion investointiosaa laajempi, koska se sisältää myös investointeja vastaavia sopimuksia kuten vuokrasopimuksia, joita ei esitetä talousarviossa investointeina. Pohteen vuosien 2026–2029 investointisuunnitelma on toimitettu ministeriöihin joulukuussa 2024. Investointisuunnitelmaa täydennettiin ja tarkennettiin kevään 2025 aikana.

Investointien kirjauksessa käytetään suoriteperustetta. Tämä tarkoittaa, että investointi kirjataan sille vuodelle, jolloin hyödyke vastaanotetaan. Mikäli on tiedossa, että investointi ei ehdi toteutua kuluvana vuonna, tulee se esittää seuraavan vuoden investoinniksi osana talousarvion investointiosaa.

5 Hyvinvointialueen taloussuunnitelman laatiminen

Pohteen talousarvio laaditaan toimialueittain. Laadinnassa huomioidaan toimialueiden väliset yhteydet.

Talousarvion sitovaksi tasoksi toimialueille esitetään tässä vaiheessa toimialueen toimintakatetta (tuloarviot – menot) mukaan lukien sisäiset erät (pl. vyörytykset). Huomioitavaa on, että vuonna 2025 talousarvion sitovuustasot eivät ole sisältäneet sisäisiä eriä. Sisäisen erien sisällyttämisellä sitovuustasoon vuonna 2026 tavoitellaan muun muassa kustannusten kohdetumista aiheuttamisperiaatteella, talouden ohjattavuutta sekä kustannustietoisuuden lisäämistä.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella talousarvio valmistellaan vastuuyksikötasolle tilikartan ja tilirakenteen mukaisesti. Käytännössä talousarvio laaditaan FPM-taloussuunnittelujärjestelmään.

5.1 Suunnittelukehykset ja talouden tasapainottaminen

Pohteen hallintosäännön (69 §) mukaan aluehallitus hyväksyy talousarvion suunnittelukehykset. Aluehallitus päättää Pohteen ja toimialueiden tarkemmista suunnittelukehyksistä kesäkuun 2025 aikana. Suunnittelukehyksistä eli raameista tiedotetaan toimialueita aluehallituksen päätöksen pohjalta. Aluehallitus voi tarkentaa raameja talousarvioprosessin edetessä. Esimerkiksi henkilöstökuluerien tarkentuessa sopeutus raamiin tehdään tarvittavilta osin toimialueen muista budjettieristä.

Hyvinvointialueiden rahoitusta vuosittain korottavan hyvinvointialueindeksin odotetaan jäävän palkkojen ja muun muassa ostopalveluiden kustannusten kohoamista matalammaksi. Myös väestön ikärakenteen muutos tuo mukanaan palvelutarpeiden kasvuun liittyviä kustannuspaineita. Pohteen taloutta haastavat tulevana vuosina myös kasvavat poistot ja pitkäaikaisten lainojen rahoituskulut, jotka tulee kattaa valtion rahoituksesta sekä muista hyvinvointialueen tuloista.

Toimialueiden raameja tarkennetaan tarvittavilta osin syys- ja lokakuussa käytävien toimialuekohtaisten talousneuvottelujen pohjalta. Myös kansallisen rahoituksen tason tarkentuminen voi muuttaa toimialueiden raameja.

Pohteen talousarvio vuodelle 2026 suunnitellaan lähtökohtaisesti siten, että aiempina vuosina taseeseen kertyneet alijäämät tulevat katetuksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Toimialueet valmistelevat talousarvioesitykset aluehallituksen määrittelemän raamin mukaisesti. Luvut syötetään taloussuunnittelujärjestelmään tältä pohjalta.

Talousarvioesitykseen sisältyvistä mahdollisista epävarmuustekijöistä ja riskeistä kootaan erillinen yhteenveto, jota käsitellään toimialueiden talousarvioneuvotteluissa.

Syys- ja lokakuun talousarvioneuvotteluihin toimialueet koostavat yhtenäisen mallipohjan mukaisen esityksen talousarvioesityksen keskeisistä kohdista.

Osana talousarvioprosessia samassa aikataulussa talousarvioesityksen kanssa toimialueet valmistelevat tarvittavat tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet, joilla toimialueen budjetti on mahdollista sovittaa aluehallituksen päättämään ja talousneuvotteluissa tarkentuvaan raamiin. Toimenpiteet koostetaan yhteiseen Excel-tiedostoon, jonka pohjalta toimenpiteitä myös seurataan ja raportoidaan vuonna 2026.

Suunnitelmavuosia 2027-2028 koskevat tiedot toimialueet esittävät luvussa 9 kuvatun aikataulun mukaisesti. Suunnitelmavuosia koskevat talousluvut syötetään FPM-järjestelmään keskitetysti aluehallituksen päättämän raamin mukaisesti. Ohjeistusta tähän tarkennetaan toimialueille talousarvioprosessin edetessä.

5.2 Tuloslaskelman tulot, menot ja poistot

Tulot

Asiakasmaksutulot budjetoidaan vuodelle 2026 vuoden 2025 toteumaennusteeseen perustuen huomioiden muun muassa muutokset maksuissa sekä mahdolliset rakennemuutoksen vaikutukset maksutuloihin.

Tuissa ja avustuksissa tulee huomioida muun muassa toimialueen toiminnasta saatavat hankeavustukset sekä korvaukset. Eriä ovat esimerkiksi pakolaiskorvaus, kuntouttava työtoiminta, vakuutusyhtiöiden korvaukset, sotilasvammalaki, veteraanit, työterveys, palkkatuki, koulutuskorvaus (henkilökunta, lääkärit), ensihoito, kuntoutustuki ja muut vastaavat.

Tulot on tarpeen arvioida mahdollisimman realistisesti, eikä menoylityksiä tule kattaa liian positiivisilla tulo-odotuksilla.

Henkilöstömenot

Henkilöstösuunnittelu tehdään vastuuyksikkötasolla henkilöittäin ja kuukausittain. Henkilöstömenojen arvioinnin lähtökohtana on talousarvio 2025, palkkakulujen toteuma ja ennuste vuodelle 2025 sekä henkilöstön määrä. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan henkilöstömitoitus ja lainsäädännön edellyttämät muutokset, joilla on henkilöstövaikutuksia.

Työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset palkankorotukset tallennetaan suunnittelupohjiin keskitetysti henkilöstöpalvelujen toimesta. Hyvinvointialan henkilöstömenoihin vaikuttavat sopimuskorotukset 1.6.2025 - 1.2.2028 ovat seuraavan sivun taulukon 4 mukaiset.

		SOTE- sopimus	Lääkärisopimus	HYVTES
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,80 %	0,80 %	0,40 %
Elokuu 2025	Kertaerä	140 €	371 €	76 €
1.10.2025	Yleiskorotus	2,50 % /53 €	2,50 %	2,50 % /53 €
1.11.2025	Yhteensovittamiserä (paikallinen erä) *	2,00 %	2,10 %	1,00 %
1.11.2025	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä) **	-	-	0,40 %
1.2.2026	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)	-	0,34 % (liite 3) / 0,10 % (liite 4)	-
1.8.2026	Yleiskorotus	2,27 %	2,27 %	2,27 %
1.10.2026	Paikallinen järjestelyerä	0,20 %	0,20 %	0,20 % ***
1.10.2026	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 % / 0,06 % / 0,30 %	0,40 %
1.4.2027	Yleiskorotus ****	2,00 %	2,00 %	2,00 %
1.4.2027	Paikallinen järjestelyerä ****	0,40 %	0,40 %	0,40 % ***
1.4.2027	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 %	0,40 %
1.2.2028	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	1,00 %	1,00 %	1,00 %

* 1.6.2025 ajankohdasta siirretty yhteensovittamiserä.

** 1.2.2025 /1.6.2025 ajankohdasta siirretty kehittämishjelmaerä.

*** Liitteen 7 paikalliset järjestelyerät lasketaan liitteen 7 henkilöstön palkkasummasta.

**** Vuoden 2027 korotukset voivat muuttua perälautaratkaisun myötä.

Taulukko 4: Hyvinvointialan sopimuskorotukset 1.6.2025 - 1.2.2028

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoissa tulee huomioida sopimukseen sisältyvät indeksikorotusehdot. Kohoavien palvelujen ostojen kustannusten edellyttämät sopeuttamistoimet tulee tarvittaessa esittää osana talousarviota. Omaan toimintaan kuuluvat palvelujen ostot budjetoidaan palvelua käyttävän yksikön kuluksi. Palvelujen ostoissa huomioidaan myös palveluseteli, jonka käytöstä ohjeistetaan erillisissä sääntökirjoissa.

Avustukset

Avustuksia voivat olla esimerkiksi omaishoidon tuki tai järjestöille myönnettävät avustukset.

Aineet ja tarvikkeet

Hyvinvointialueen yksiköiden käyttämät aineet, tarvikkeet ja tavarat budjetoidaan suoraan kunkin yksikön kuluksi.

Tilakustannukset

Toimitilojen tilakustannukset varataan talousarviossa teknisiin palveluihin, joka laskuttaa ne käyttäjiltä sisäisenä vuokrana.

ICT-kustannukset

ICT:stä tulee oma tarkennettu budjetointiohje toimialueille. Huomioitavaa: ICT-kustannuksissa hyödynnettävä muutosrahoitus päättyy vuoden 2025 lopussa.

Muut menot

Olemassa olevat leasingit huomioidaan vuosikustannuksina. Leasing-hankinnoista on laadittu Pohteelle erillinen ohjeistus, joka löytyy hyvinvointialueen intrasta.

Rahoitustuotot ja -kulut

Lainamäärän sekä korkokulujen kasvu nostavat hyvinvointialueen rahoituskustannuksia tulevina vuosina. Rahoitustuotot ja -kulut arvioidaan talousarvioon keskitetysti talouspalveluiden toimesta.

Poistot

Poistokustannukset kasvavat erityisesti uuden sairaalan rakentamisen myötä. Poistokustannukset arvioidaan talousarvioon keskitetysti talouspalveluiden toimesta.

5.3 Sisäiset erät

Talousarvioon 2026 sisällytetään ulkoisten erien lisäksi myös sisäiset erät. Sisäisten erien tulot ja menot ovat euromääräisesti samansuuruiset, joten niiden nettovaikutus Pohteen tasolla toimintakatteeseen on +/-0 euroa.

Sisäiset erät ovat talousarviossa 2026 sitovia.

Sisäisellä erällä tarkoitetaan organisaation sisäistä kirjanpidollista tapahtumaa, jonka osapuolina ovat oman organisaation eri vastuuyksiköt. Nämä sisäiset tapahtumat ovat joko sisäistä laskutusta tai kustannusten vyörytystä. Sisäisten erien tarkoituksena on kohdistaa hallinnon ja tukipalvelujen kuluja palvelutuotantoon.

Sisäiset menot ovat sitovia toimintakuluja, ja ne pohjautuvat käytyihin palveluneuvotteluihin. Esimerkkeinä voidaan mainita henkilöstöhallinnon palvelut, tilavuokrat, tietojärjestelmät ja päätelaitteet ja lääkärin työpanosta. Sisäinen laskutus voi olla suoriteperusteista, sopimukseen perustuvaa kuukausilaskutusta tai esimerkiksi henkilötyövuosien suhteessa jaetun kustannuksen laskutusta.

Vyörytykset ovat yleisiä tai hallinnollisia kuluja tai tuottoja, joita ei voi kohdistaa muuten kuin jakamalla ne pääosin kaikille toimialueille. Esimerkkeinä voidaan mainita hallinnon (poliittinen päätöksenteko) kulut, hyvinvointialueen ylin johto sekä toimialueen sisällä yhteiskustannuspaikkojen kulu- jen vyörytys palvelua tuottavalle vastuuyksikö tasolle.

Sisäisen laskutuksen hinnasto tarkennetaan talousarviovalmistelun edetessä ja se on päätöksenteossa aluehallituksessa loppuvuodesta.

Sisäisen laskutuksen periaatteiden tulee kannustaa sekä myyjää että ostajaa kustannustason hillintään.

5.4 Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja talousarviokirjan tekstit

Talousarviokirjaan laaditaan sisällölliset tekstit sekä toiminnalliset tavoitteet, jotka pohjautuvat kansallisiin tavoitteisiin, hyvinvointialueen strategiaan, sote-järjestämissuunnitelmaan, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätökseen sekä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaan.

Vuonna 2026 on keskeistä jatkaa suunnitelmallisesti vuonna 2025 linjattuja strategisia tavoitteita ja täydentää/päivittää niitä toimielinten ohjauksen pohjalta. Tarvittavat tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivitykset sisällytetään talousarvioon.

Talousarviokirjan pohja avataan yhteiseen työstöön viimeistään elokuussa. Asiasta toimitetaan tarkemmat ohjeet toimialueille tätä ennen. Talousarvioon sisältyvät toiminnalliset tavoitteet käsitellään ja hyväksytään osana talousarvioprosessin kokonaisuutta.

5.5 Muutokset organisaatiossa

Vuodelle 2026 suunniteltuihin organisaatiomuutoksiin liittyen on esiselvityksen ja päätöksen tarpeen tehtynä 30.6.2025 mennessä.

Organisaatiomuutoksiin liittyen ohjeistus löytyy intrasta kohdasta ”Organisaatitietojen ylläpito”.

6 Palveluhinnasto organisaatioille

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle laaditaan vuodelle 2026 aluehallituksen hyväksymä palveluhinnasto. Palveluhinnasto koskee palvelujen myyntiä Pohteen ulkopuolisille organisaatioille, esimerkiksi toiselle hyvinvointialueille tai vakuutusyhtiöille.

Pohteella jatkuu vuonna 2023 käynnistynyt kustannuslaskenta- ja tuotteistusprosessi, jonka tuloksia voidaan täysimääräisesti hyödyntää vasta vuoden 2026 aikana, mutta ei todennäköisesti vielä talousarviovaiheessa. Projekti edellyttää sekä sisäisten että ulkoisten palveluiden tuotteistamista ja hinnoittelua, ja on siten hyvinvointialueen tasolla mittava työ.

7 Talousarvion täytäntöönpano

Talousarvion täytäntöönpanosta on kirjaus hallintosäännön 70 §:ssä. Aluevaltuuston hyväksymän talousarvion pohjalta laaditaan käyttösuunnitelma, jossa talousarviota voidaan tarkentaa tarvittavilta osin vastuuyksikkö- ja tilitasolla. Käyttösuunnitelmassa ei voida ylittää talousarviossa hyväksytyjä sitovuustasoja valtuustoon nähden.

Tekstisisältöjen sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta talousarvio laaditaan sille tasolle, että käyttösuunnitelmassa tarkennetaan ensisijaisesti taloustietojen tarkentumista. Lisäksi käyttösuunnitelmassa voidaan tarvittavilta osin tarkentaa talousarvion toiminnallisten tavoitteiden toimeenpanoa tai suoritteiden suunnittelua.

8 Toiminnan ja talouden seuranta

Talouden seurannan ja raportoinnin tavoitteena on tuottaa tietoja hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta ohjausta, johtamista ja kehittämistyötä varten. Hyvinvointialueen on toimitettava tilinpäätös-, osavuosikatsaus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot muun muassa Valtiokonttorille.

Hyvinvointialueen hallintosäännön (71 §) mukaan toimielinten ja tilivelvollisten viranhaltijoiden tulee seurata talouden toteutumista säännöllisesti. Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan toimielimille talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla. Aluehallitus raportoi aluevaltuustolle talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain.

Hallintosäännön 72 §:n mukaan talousarvion toteutumista seurataan jatkuvana prosessina ja mahdolliset muutokset tuodaan sitovuustason mukaisesti käsittelyyn, kun tarve on ilmennyt. Talousarvion käyttösuunnitelman tarkentamista ja tarvittavia talousarviomuutoksia tarkastellaan Pohteella vuoden 2026 aikana säännöllisesti talouspalveluiden laatiman prosessin mukaisesti. Tarkentuneita lukuja tuodaan käsiteltäväksi joko viranhaltijan tai aluehallituksen/aluevaltuuston päätökseen perustuen, riippuen talousarviossa päätetyistä sitovuustasoista. Lukujen tarkentuessa täytyy mahdollisesti tarkentaa myös toiminnallisia tavoitteita.

Talouden seurannassa vuonna 2026 tulee myös huomioida sitoviin eriin sisällytetyt sisäiset erät.

9 Taloussuunnittelun prosessi ja aikataulu

Taloussuunnitteluprosessista aikatauluineen pidetään erilliset Teams-infot 4.6, 5.6 ja 10.6.2025. Tarkka aikataulutus sekä infomateriaali tallenteineen löytyvät talouspalveluiden intrasta: Talousarvio ja käyttösuunnitelma.

Aluevaltuusto käsittelee talousarviota vuodelle 2026 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2026 - 2028 kokouksessaan 15.12.2025.

10 Lisätietoja

- Strategia- ja talousjohtaja **Anu Vuorinen**, anu.vuorinen@pohde.fi
- Taloussuunnittelu- ja laskentapäällikkö **Krista Kustula**, krista.kustula@pohde.fi
- Talouspäälliköt ja controllerit:
 - Perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS Psykiatria sekä vammaispalvelut: **Susa Ivakko**, susa.ivakko@pohde.fi
 - Terveysten- ja sairaanhoidon sekä ikäihmisten palvelut: **Heidi Alatalo**, heidi.alatalo@pohde.fi
 - OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito ja sekä sairaanhoidolliset palvelut: **Jori-Matti Honkanen**, jori-matti.honkanen@pohde.fi sekä **Tiina Savola**, tiina.savola@pohde.fi (sairaanhoitolliset palvelut)
 - Kuntoutuspalvelut: **Milla Nousiainen**, milla.nousiainen@pohde.fi
 - Järjestämistoiminto: **Matti Tölli**, matti.tolli@pohde.fi ja **Sirpa Heiskanen**, sirpa.heiskanen@pohde.fi
 - Hyvinvointialueen johtaminen ja konsernipalvelut: **Anu Alahuhta**, anu.alahuhta@pohde.fi
 - Pelastustoimi: **Anu Alahuhta**, anu.alahuhta@pohde.fi
 - Rahoitus: **Aku Kiuttu**, aku.kiuttu@pohde.fi
 - Investoinnit: **Aku Kiuttu**, aku.kiuttu@pohde.fi, ja **Tiina Savola**, tiina.savola@pohde.fi
- Henkilöstöjohtaja **Juha Jääskeläinen**, juha.jaaskelainen@pohde.fi
- Henkilöstöpäällikkö **Mari Saari-Somero**, mari.saari-somero@pohde.fi
 - HR-asiantuntijat **Tuula Markkanen**, tuula.markkanen@pohde.fi ja **Katariina Ervasti**, katariina.ervasti@pohde.fi
- FPM-järjestelmätuki: **Matti Tölli**, matti.tolli@pohde.fi ja **Maria Isopahkala**, maria.isopahkala@pohde.fi